

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U000902

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-02-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коновалова Ілона Олександрівна

2. ILONA O. Konovalova

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0008-6634-200X

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 081

Назва наукової спеціальності: Право

Галузь / галузі знань: право

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Право

Дата захисту: 09-02-2024

Спеціальність за освітою: Право

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 2023-21 ID3433

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 10.77.01

Тема дисертації:

1. Запобігання шахрайству у сфері електронної торгівлі.
2. Prevention of Fraud in Electronic Commerce.

Реферат:

1. Дисертація присвячена розробленню теоретичних і практичних засад запобігання шахрайству у сфері електронної торгівлі на основі результатів дослідження стану цього явища, криміногенних рис правопорушників, визначення й розкриття його детермінант, причин і умов, що зумовлюють кримінальні правопорушення. У дисертації розглянуто генезис феномену шахрайства від часів Київської Русі до сьогодення. Наголошено, що під впливом глибинного проникнення цифрових та інноваційних технологій до бізнес-процесів, державного сектору, комунікацій, переходу економіки до ери цифрових можливостей шахрайство почало трансформуватися та набувати нових форм. Визначено основні кримінологічно важливі ознаки сучасного шахрая. Наголошено, що традиційне шахрайство зосереджується на особистому контакті шахрая й жертви, у той час, як електронне комерційне – на способі посягань. Незмінним залишається

корисливий мотив, бажання отримати те, що не належить шахраю по праву. Розкрито стан наукових досліджень проблем запобігання шахрайству у сфері електронної торгівлі. Констатовано, що наукова площина досліджень сучасного шахрайства з позицій кримінології потребує постійного емпіричного оновлення й теоретичного осмислення, зокрема, в частині вивчення шахрайства у сфері електронної комерції та торгівлі. Розглянуто організаційні й правові засади функціонування електронної торгівлі в Україні. Констатовано, що в результаті триваючої цифровізації сучасного життя, підсиленої коронавірусною кризою COVID-19, стався зсув попиту споживачів зі звичайної (традиційної, офлайн) торгівлі до електронної. Зроблено проміжні висновки, що прискорення науково-технічного прогресу зумовлює розвиток злочинного світу, призводячи до появи нових форм і видів шахрайства у сфері електронної торгівлі. Розкрито поняття «шахрайство у сфері електронної торгівлі» та надано перелік його істотних ознак, а саме: 1) глобальний характер; 2) вчинення кримінального правопорушення у кіберпросторі; 3) висока латентність та інші. Зроблено спробу встановити й проаналізувати загальні кількісні та якісні характеристики сучасного шахрайства у сфері електронної торгівлі. При оцінці фактичного рівня злочинності враховано показники латентності. У цілому дослідження стану шахрайств у сфері електронної торгівлі підтвердило його негативну динаміку під час пандемії COVID-19, починаючи з 2019 по 2021 рр. Встановлено основні способи (форми) вчинення шахрайства у сфері електронної торгівлі, категорії товарів і послуг електронної комерції, якими «псевдопродавці-шахраї» зацікавлюють жертв, основні майданчики (майданчики), на яких вчиняється дане кримінальне правопорушення. На прикладі доведено, що для кримінологічної характеристики досліджуваного кримінального правопорушення час і місце вчинення злочину не мають значення. Аргументовано, що шахрайство у сфері електронної торгівлі зумовлене наявністю комплексу причин, серед яких соціально-економічні, організаційно-управлінські й морально-психологічні чинники, система яких сформована, проведено їх аналіз. Зроблено висновок, що наведені та інші чинники тісно взаємопов'язані між собою і за кожним із них стоїть певне соціальне явище або проблема. Здійснено кримінологічний, віктимологічний та психологічний аналіз взаємодії шахрая і жертви в електронному комерційному шахрайстві. Виокремлено особливості такого шахрайства. Так, контакт між шахраєм і жертвою встановлюється віддалено, дистанційно; цільова аудиторія шахрая з огляду на використання цифрових технологій значно розширилася. Окреслено специфічні віктимні риси жертв електронного комерційного шахрайства, способи й прийоми, які використовують шахраї для побудови взаємодії з жертвою під час вчинення кримінального правопорушення. Статистично обґрунтовано, що ймовірність стати жертвою шахрайства у сфері електронної торгівлі значно підвищується у жадібних і надто довірливих осіб. Особливо розглянуто категорію азартних і самовпевнених жертв такого шахрайства, які характеризуються ризикованістю, вірять у щасливий випадок, при цьому мають гарну освіту, ведуть активний спосіб життя, пізнають нові види діяльності. Проаналізовано особливості запобігання електронному комерційному шахрайству в зарубіжних країнах на прикладі світових лідерів електронної торгівлі – США і Китаю, а саме: 1) описано норми спеціальних законів щодо запобігання онлайн-шахрайству у сфері електронної комерції та торгівлі; 2) визначено суб'єктів, які провадять роботу з запобігання даному виду кримінальних правопорушень; 3) розглянуто новітні технології, які використовуються у цій сфері. Особлива увага приділена формально усталеним правилам захисту суб'єктів, які провадять електронну торговельно-комерційну діяльність, від різного роду загроз шахрайства, які покликані зменшити їх ризик у сфері електронної торгівлі. Розглянуто важливі інструменти виявлення й запобігання шахрайству. Окреслено універсальні механізми ефективного запобігання кримінальним правопорушенням у відповідній сфері.

2. The dissertation is dedicated to developing the theoretical and practical foundations for preventing fraud in the sphere of electronic commerce based on the results of researching the state of this phenomenon, the criminogenic characteristics of offenders, defining, and revealing its determinants, causes, and conditions that lead to criminal offenses. The dissertation examines the genesis of the fraud phenomenon from the times of Kyivan Rus to the present day. It emphasizes that due to the deep penetration of digital and innovative technologies into business processes, the public sector, communications, and the transition of the economy to the era of digital opportunities, fraud began to transform and take on new forms. The main criminologically significant features of

the modern fraudster have been identified. It's emphasized that traditional fraud focuses on the personal contact between the fraudster and the victim, while electronic commercial fraud focuses on the method of intrusion. The selfish motive remains constant – the desire to obtain what does not rightfully belong to the fraudster. The current state of scientific research into the prevention of fraud in electronic commerce has been revealed. It is acknowledged that the scientific landscape in the study of contemporary fraud from criminological perspectives requires ongoing empirical updating and theoretical interpretation, particularly regarding the investigation of fraud in electronic commerce and trade. The organizational and legal frameworks of electronic commerce in Ukraine have been thoroughly examined. It is evident that the continuous digitalization of contemporary life, compounded by the COVID-19 crisis, has led to a shift in consumer demand from traditional offline trade to electronic commerce. Preliminary conclusions highlight that the rapid advancement of scientific and technological progress is propelling criminal activities, resulting in the emergence of new forms and types of fraud within the realm of electronic commerce. The concept of "fraud in electronic commerce" has been clearly defined, outlining a list of essential characteristics, such as: 1) its global nature; 2) the commission of criminal offenses in cyberspace; 3) high latency, and more. An endeavor has been made to establish and analyze the general quantitative and qualitative features of contemporary fraud in electronic commerce. The assessment of the actual crime level has taken latency indicators into account. Overall, the study of fraud in electronic commerce has validated its negative dynamics during the COVID-19 pandemic spanning from 2019 to 2021. The primary methods (forms) of committing fraud in electronic commerce, categories of goods and services in e-commerce utilized by pseudo-vendors (fraudsters) to attract victims, and the primary platforms where these criminal offenses occur have been identified. Using specific examples, it has been demonstrated that, for the criminological characterization of the investigated criminal offense, the time and place of the crime are insignificant. It is argued that fraud in electronic commerce is provoked by a complex set of reasons, including socio-economic, organizational-administrative, and moral-psychological factors. An analysis of these factors, along with their systemic formation, has been conducted. The drawn conclusion asserts that these and other factors are interrelated, with each being associated with a specific social phenomenon or problem. A detailed criminological, victimological, and psychological analysis of the interaction between the fraudster and the victim in electronic commercial fraud has been undertaken. Distinctive features of such fraud have been brought to light. For instance, the contact between the fraudster and the victim is typically remote and established over a distance. Furthermore, the fraudster's target audience has significantly broadened due to the pervasive use of digital technologies. Specific victimological traits of those affected by electronic commercial fraud have been delineated, along with the strategies and approaches employed by fraudsters during the commission of criminal offenses. Statistical evidence has convincingly shown that the likelihood of falling victim to fraud in the realm of electronic commerce is markedly higher among both avaricious and overly trusting individuals. Moreover, a separate examination has been conducted on a particular category of daring and self-assured victims of such fraud. These individuals are characterized by their propensity for risk-taking behavior, a steadfast belief in fortuitous outcomes, high educational attainment, an active lifestyle, and a penchant for exploring novel activities.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Коновалова І. О. Шахрайство і діджиталізація: історико-правовий аналіз. Право і суспільство. // Б. Дніпро, 2021. Вип. 3. С. 105 – 113.
- 2. Коновалова І. О. Жертва в електронному торговельно-комерційному шахрайстві. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. // Б. Ужгород, 2021. № 65. С. 266 – 271.
- 3. Коновалова І. О. Досвід запобігання шахрайству в сфері електронної торгівлі в США. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. // Б. Ужгород, 2021. № 68 (6). С. 220 – 225.
- 4. Коновалова І. О. Кримінологічна характеристика сучасного стану шахрайства у сфері електронної торгівлі. Recht der Osteuropäischen Staaten. 2022. № 1. С. 11 – 18.
- 5. Коновалова І. О. До питання шахрайств у сфері електронної торгівлі. Протидія організованим злочинності і корупції : матеріали XIX Всеукр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.). Харків : Право, 2019. С. 69 – 71.
- 6. Коновалова І. О., Пивоваров В. В. Шахрайство в умовах діджиталізації суспільства. Діджиталізація і безпека : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., (Харків, 19 листоп. 2020 р.). Харків : Право, 2020. С. 167 – 173.
- 7. Коновалова І. О. Щодо жертви електронного комерційного шахрайства. Протидія злочинності і корупції : міжнародні стандарти та досвід України: збірник тез міжнародної конференції (м. Харків, 22 вересня 2021 р.). Харків: Юрайт, 2021. С. 156 – 160.
- 8. Коновалова І. О. Загальносоціальні заходи запобігання електронному торговельному шахрайству. Наукові читання, присвячені пам'яті професора Т. А. Денисової : збірник матеріалів, м. Запоріжжя, 10 березня 2022 р. Класичний приватний університет. Запоріжжя : КПУ, 2022. С. 442 – 445.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0111U000958

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сметаніна Наталія Володимирівна

2. Nataliia V. Smetanina

Кваліфікація: к.ю.н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Бабенко Андрій Миколайович
2. ANDRII M. BABENKO

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-9498-2484

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Одеський державний університет внутрішніх справ

Код за ЄДРПОУ: 08571570

Місцезнаходження: вул. Успенська, буд. 1, Одеса, 65014, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство внутрішніх справ України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Луценко Юрій Васильович
2. Yurii V. Lutsenko

Кваліфікація: д. ю. н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-8731-2941

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський національний економічний університет імені
Вадима Гетьмана

Код за ЄДРПОУ: 02070884

Місцезнаходження: просп. Берестейський (Перемоги), 54/1, Київ, 03680, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Головкін Богдан Миколайович
2. BOHDAN M. HOLOVKIN

Кваліфікація: д.ю.н., професор, 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0333-9806

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Таволжанський Олексій Володимирович

2. Oleksey V. Tavolzhansky

Кваліфікація: к. ю. н., доц., 12.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8798-4820

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Код за ЄДРПОУ: 02071139

Місцезнаходження: вул. Пушкінська, буд. 77, Харків, Харківський р-н., 61024, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Харитонов Сергій Олександрович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Харитонов Сергій Олександрович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Лейба Людмила Василівна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна